

Mattila Jouko

PÄÄTÖS KULLANHUHDONTALUVAN MYÖNTÄMISESTÄ

Kullanhuuhdentalupahakemus

Hakija: Mattila Jouko

Vireilletulopvm: 28.8.2017

Etuoikeusvpm: 28.8.2017

Hakemuksen tarkoitus: Kullanhuuhdonta valtion omistamalla alueella.
Kaivoslain (621/2011) 4 luvun 22 §:n mukaan kullanhuuhdontaan valtion omistamalla alueella on oltava kaivosviranomaisen lupa.

PÄÄTÖS

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto myöntää kaivoslain (621/2011) nojalla edellä mainitulle hakijalle kullanhuuhdentaluvan lupatunnuksella HL2017:0015, luvalla jatketaan KaivNro 9295 toimintaa.

Perustelut: Hakija on osoittanut, että kaivoslaissa (621/2011) säädetyt edellytykset täyttyvät eikä kaivosviranomaisen selvityksen (liite 3) perusteella luvan myöntämiselle ole kaivoslaissa säädettyä estettä.
Kaivoslaki (621/2011) 45 § ja 50 §.

Kullanhuuhdentaluvan haltijalla on tässä luvassa mainitulla kullanhuuhdonta-alueella yksinoikeus etsiä ja kartoittaa maaperässä esiintyvää kultaa, ottaa talteen ja hyödyntää maaperässä esiintyvää kultaa huuhtomalla sekä ottaa talteen ja hyödyntää huuhdonnan sivutuotteena irtomaasta löytyvät platinahiput sekä jalo- ja korukivet.

Kullanhuuhdonta-alueen tiedot

Pinta-ala: 6,2 ha

Alueen nimi: Terhi

Sijainti: Sodankylä, Lismanpalo, Metsähallituksen hallinnoima valtionmaa, metsätalousalue.

Alueen sijainti ja rajat ilmenevät tämän päätöksen liitetystä kartasta (liite 2)

Päätöksen täytäntöönpano

Kullanhuuhdentalupaan perustuvat toimenpiteet saa aloittaa, kun siihen oikeuttava lupapäätös on lainvoimainen ja luvassa määrätty vakuus on asetettu. Jos kullanhuuhdentalupaan perustuvat toimenpiteet edellyttävät muualla lainsäädännössä vaadittua lupaa, saa toimenpiteen kuitenkin aloittaa vasta, kun asianomainen lupapäätös on

lainvoimainen tai toiminnan aloittamiseen on saatu oikeus asiassa toimivaltaiselta viranomaiselta.

Lupamääräykset

Päätöksen voimassaolo:

Kullanhuuhdontalupa on voimassa kymmenen (10) vuotta päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Perustelut: Luvan voimassaoloaika on lain sallima enimmäisaika luvan voimassaolon jatkamiselle, koska kullanhuuhdonnan ei katsota aiheuttavan yleiselle tai yksityiselle edulle sellaista vahinkoja tai haittaa, että luvan voimassaoloaikaa olisi lyhennettävä.

Menetelmät:

Tämä lupa oikeuttaa lapiokaivun harjoittamiseen lupa-alueella.

Perustelut: Lupahakemuksen mukaisesti.

Kullanhuuhdonta-alueen kunnossapito

Kullanhuuhdonta on rajoitettava välttämättömiin toimenpiteisiin. Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle, olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle, merkittäviä muutoksia luonnonolosuhteissa, harvinaisten tai arvokkaiden luontoesiintymien olennaista vahingoittumista, merkittävää maisemallista haittaa tai muille lähistöllä olevien alueiden käyttötarpeille haittaa tai vahinkoa eikä vahinkoa alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja niiden pihapiirille. Kullanhuuhdontaluvan haltijan on pidettävä kullanhuuhdonta-alue sellaisessa kunnossa, että se jatkuvasti täyttää turvallisuuden vaatimukset eikä haitallisia ympäristövaikutuksia aiheudu.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 24 §.

Poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentäminen

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on merkittävä kaivukuopat heijastinkepein ja kaivukauden päätyttyä peitettävä kuopat. Alueelle ei saa sitoa naruja tai muuta vastaavaa kuoppien merkitsemiseksi. Toiminnassa on huomioitava alueen läheisyydessä sijaitseva porojen kuljetusreitti Sakiaselän poroerotusaidalle. Toiminta on tarvittaessa keskeytettävä paliskunnan poroisännän pyynnöstä, mikäli toiminta estää kuljetusreitin käytön.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 50 §.

Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle eikä muille lähistöllä olevien alueiden käyttötarpeille haittaa tai vahinkoa.

Alue kuuluu Lapin paliskunnan alueeseen. Lupa-alueesta noin 2,5 kilometrin päässä sijaitsee Sakiaselän poroerotusaita, jota käytetään juhannuksen ja

heinäkuun puolenvälin välisenä aikana vasanmerkintään ja lokakuun ja tammikuunvälisenä aikana porojen erotteluun. Toiminnan ajankohta vaihtelee määräytyen vuotuisten luonnonolosuhteiden mukaan. Paliskunnan edustajan muun lupakäsittelyn yhteydessä toimittaman aineiston perusteella porojen pääasiallinen kuljetus tapahtuu selkeästi kyseessä olevan alueen länsipuolelta, mutta lupamääräyksessä mainituilla toimenpiteillä varmistetaan, että huuhtontatoiminnasta ei aiheudu olennaista haittaa porojen kuljettamiselle. Myös tämän luvan muissa lupamääräyksissä kielletään olennaisen haitan aiheuttaminen muille elinkeinoille sekä määrätään aiheutuneiden vahinkojen ja haittojen korvaamisesta.

Saamelais- ja koltta-asioihin liittyvät määräykset

Kullanhuuhtontaluvan haltijan on huolehdittava, ettei toiminnasta yksin tai yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa aiheudu sellaista haittaa, joka olennaisesti heikentäisi edellytyksiä harjoittaa saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Mikäli olennaista haittaa aiheutuu, toiminta on keskeytettävä ja aiheutunut haitta korjattava välittömästi.

Perustelut: Alue sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella. Annetuissa lausunnoissa esiin tulleet saamelaiselinkeinojen harjoittamiseen ja saamelaiskulttuurin ylläpitämiseen liittyvät yksilöidyt asiat on otettu huomioon tämän luvan lupamääräyksissä, erityisesti saamelaiskulttuurin kannalta tärkeänä pidettävään poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset on huomioitu lupamääräyksessä poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi.

Kullanhuuhtontaa koskeva selvitysvelvollisuus

Kullanhuuhtontaluvan haltijan tulee vuosittain toimittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle selvitys talteen otetun kullan ja käsittelyn irtomaan määrästä sekä rakentamisesta kultanhuuhtonta-alueella ja muusta alueen käytöstä.

Selvityksen tulee sisältää:

- 1) talteen otetun kullan määrä grammoina
- 2) käsittelyn irtomaan määrä irtokuutiometreinä
- 3) käytetyt tutkimus- ja työmenetelmät
- 4) kultanhuuhtonta-alueella työskentelevien henkilöiden määrä henkilötyöpäivinä
- 5) työskentelyaika kultanhuuhtonta-alueella
- 6) tehdyt maisemointi- ja jätehuoltotoimenpiteet

Selvitys on jätettävä kaivukautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 28 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 9 §.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelma ja sen noudattaminen

Kullanhuudontaluvan haltijan on noudatettava viranomaiselle toimittamaansa kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmaa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 25 §. Kullanhuuhtoja on velvollinen huolehtimaan maa- ja kivennäisjätteen synnyn ehkäisemisestä, sen haitallisuuden vähentämisestä sekä jätteen hyödyntämisestä tai käsittelemisestä.

Vakuus

Kullanhuudontaluvan haltijan on asetettava 1200 euron suuruinen pankkitalletusvakuus Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneen vahingon ja haitan korvaamista sekä kaivoslain mukaisten jälkitoimenpiteiden suorittamista varten.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 107 §

Vakuus määräytyy kaivumenetelmän ja alueen ominaisuuksien perusteella. Alueella harjoitetaan lapiokaivua. Alue on helposti saavutettavissa.

Ilmoitus kullanhuudonta-alueen maastotöistä

Kullanhuudontaluvan haltijan on ilmoitettava etukäteen kirjallisesti alueen hallinnasta vastaavalle Metsähallitukselle sekä alueen paliskunnalle ja saamelaiskäräjille kaikista maastotöistä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa tai haittaa. Maastotöitä koskevassa ilmoituksesta on käytävä ilmi:

- 1) töistä vastaavan henkilön nimi sekä yhteystiedot;
- 2) arvioitu maastotöiden aloitusajankohta ja kesto;
- 3) tarkempi selvitys, mitä maastotöitä tehdään sekä mitä työmenetelmiä ja koneita käytetään;
- 4) arvio toimenpiteiden määrästä;
- 5) alueella työskentelevien henkilöiden lukumäärä;
- 6) arvio maastotöiden vaikutuksista ympäristöön;
- 7) tarvittaessa selvitys muista seikoista, joilla voi olla merkitystä.

Maastotöitä koskevaan ilmoitukseen on liitettävä kartta, johon on merkitty alue, jolla maastotöitä tullaan tekemään. Ilmoitus on tehtävä viimeistään kuukautta ennen maastotöihin ryhtymistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 27 §, Asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 7 §.

Jälkitoimenpiteet

Kun kullanhuudontalupa on rauennut tai peruutettu, on kullanhuudontaluvan haltijan saatettava kullanhuudonta-alue välittömästi yleisen turvallisuuden vaatimaan kuntoon, poistettava rakennukset ja rakennelmat sekä laitteet, huolehdittava alueen kunnostamisesta ja siistimisestä sekä saatettava alue mahdollisimman luonnonmukaiseen ja maisemallisesti tyydyttävään tilaan. Kullanhuudontaluvan haltijan on tehtävä viipymättä kirjallinen ilmoitus

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ja Metsähallitukselle, kun edellä mainitut toimenpiteet on saatettu loppuun. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä viimeistään vuoden kuluttua luvan raukeamisesta tai peruuttamisesta. Ilmoituksen tulee sisältää tieto jälkitoimenpiteiden päättymispäivästä sekä kuvaus toteutetuista jälkitoimenpiteistä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 29 §.

Korvaus alueen hallinnasta vastaavalle viranomaiselle

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on suoritettava Metsähallitukselle vuotuista korvausta 50 euroa hehtaarilta. Kullanhuuhdontakorvaus on ensimmäiseltä vuodelta maksettava viimeistään 30 päivänä siitä, kun kullanhuuhdontalupa on tullut lainvoimaiseksi tai kaivosviranomaisen on antanut määräyksen päätöksen täytäntöönpanosta muutoksenhausta huolimatta. Seuraavina vuosina korvaus on maksettava viimeistään 15 päivänä maaliskuuta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 102 §

Vahinkojen ja haittojen korvaaminen kullanhuuhdonta-alueella

Kullanhuuhdontaluvan haltijan on korvattava kullanhuuhdonta-alueella tapahtuvasta kaivoslakiin perustuvasta toiminnasta aiheutuneet vahingot ja haitat, jollei jonkin toimenpiteen osalta korvauksesta toisin säädetä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 103 §.

Luvan muuttaminen

Mikäli kullanhuuhdontaa koskevien toimenpiteiden määrässä, laadussa tai aikataulussa tapahtuu sellainen muutos, että lupamääräyksiä on tarpeen tarkistaa, on luvanhaltijan haettava kullanhuuhdontaluvan muuttamista kaivosviranomaiselta.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 69 §.

Luvan jatkaminen

Mikäli luvan voimassaoloa halutaan jatkaa, tulee hakemus luvan voimassaolon jatkamiseksi toimittaa kaivosviranomaiselle viimeistään kaksi kuukautta ennen luvan voimassaolon päättymistä. Hakemukseen tulee liittää lupaharkinnan kannalta tarpeelliset ja luotettavat selvitykset alueella harjoitetun toiminnasta ja siitä, että alueella on edelleen edellytyksiä löytää kultaa.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 66 §, asetus kaivostoiminnasta (391/2012) 27 §.

Rakentaminen

Kullanhuuhdontalupa ei oikeuta rakentamiseen. Alueelle aiotaan pystyttää rakennelmia: laavu ja telttasauna. Rakennelmat on purettava vuosittain kaivukauden päätyttyä.

Perustelut: Kaivoslaki (621/2011) 26 §. Huuhdonta-alueen ulkopuolelle sijoittuvaan majoittumiseen tulee hakea lupa Metsähallitukselta.

Maastoliikenne

Kullanhuuhdonta-alueella ja sen ulkopuolella tapahtuva maastoliikenne edellyttää maastoliikennelain mukaisen luvan maanomistajalta.

Perustelut: Maastoliikennelaki (1710/1995) 2 luku 4§

Lupahakemuksen käsittely

Lupahakemuksesta tiedottaminen

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on tiedottanut hakemuksesta kuuluttamalla siitä 30 päivän ajan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä Sodankylän kunnan ilmoitustauluilla. Lausunnot ja mielipiteet on tullut toimittaa viimeistään 29.11.2018.

Lausuntopyyntö ja lausunnot hakemuksesta

Hakemuksesta on lähetetty lausuntopyyntö ja saatu lausunnot seuraavasti:

- 1) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin paliskunnalle 30.10.2018
Lapin paliskunnan lausunto 14.11.2018

Lapin paliskunta lausuu seuraavaa:

Kun poroja ollaan kuljettamassa valtausalueen läpi, on toiminta keskeytettävä valtauksella paliskunnan ilmoituksesta. Muutoin paliskunnalla ei ole muuta huomautettavaa ns. lapioluvan jatkoaikahakemuksesta.

- 2) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Metsähallitukselle 30.10.2018
Metsähallituksen lausunto 26.11.2018

Tukes on pyytänyt kaivoslain (621 /201 1) 37 §:n nojalla Metsähallitukselta lausuntoa kullanhuuhdontaluvan hakemuksesta HL2017:0015.

Tukes pyytää lausuntopyyntössään kaivoslain 38 §:n nojalla myös Metsähallituksen perusteltua näkemystä alueen hallinnasta vastaavana viranomaisena hakemuksen mukaisen toiminnan vaikutuksesta saamelaiden oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan, huomioiden alueen läheisyydessä olevat muut vastaavat luvat ja muut maankäyttömuodot.

Kullanhuuhdonta-alue sijaitsee Metsähallituksen hallinnoimalla metsätalousalueella Sodankylän Vuotsossa Lismanpalossa välittömästi Lismajoen varressa. Hakemusalueen pinta-ala on noin 6,2 ha ja vuosittainen lapiolla käsiteltäväksi suunniteltu maamäärä on noin 5-7 m³ ja voimassaoloajaksi esitetään kymmentä vuotta. Kyseessä on jatkolupalupa vanhan kaivoslain (503/1965) mukaisella lupanumerolla 9295 olevalle valtaukselle.

Lismanpalon alueella on voimassa olevia kullanhuuhdontalupia ja valtauksia viisi ja hakemuksia kuusitoista, joista kahdeksan jatkolupahakemuksia. Osa on lapiohuuhdonta- ja osa koneellisen huuhdonnan lupia. Eri vaiheissa olevia kullanhuuhdonta-alueita on Lismanpalossa runsaat 115

ha. Mikäli jatkossa kaikki kullanhuuhtontaluvat ovat lupapäätösten ja -hakemusten mukaisessa käytössä, maata voidaan käsitellä alueella yli 100 000 m³ vuodessa. Kokonaisuutena voidaan puhua siis jo laajamittaisesta luonnonvarojen käytöstä. Todettakoon vertailun vuoksi, että nykyisessä laissa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä ja sen liitteessä 1 kaivosmineraalien louhinnan sekä kiven, soran ja hiekan oton arviointimenettelyn soveltamisen pinta-alakynnys on 25 ha ja ainesten käsittelyn ja oton määräkynnykset ensin mainitussa toiminnassa 550 000 tn ja jälkimmäisessä 200 000 m³.

Valtauksen 9295 hakemuksesta on pyydetty lausunnot 2.12.2011 Metsähallitukselta, Lapin paliskunnalta ja saamelaiskäräjiltä. Hakemuksesta on saatu lausunto Metsähallitukselta (28.12.2011), Lapin paliskunnalta (23.1.2012) ja saamelaiskäräjiltä (1.2.2012). Lisäksi asiasta on pidetty lausuntopyyntöjen perusteella poronhoitolain (848/ 1990) 53 §:n mukaiset neuvottelut Lapin paliskunnan kanssa 20.2.2012 sekä saamelaiskäräjälain (974/ 1995) 9 §:n neuvottelut saamelaiskäräjien kanssa 4.5.2012. Kaivosviranomaisen on tutustunut alueeseen 18.6.2012 yhdessä hakijan, saamelaiskäräjien ja alueen paliskunnan edustajien kanssa.

Alue on Lokka-Koitelainen-Kevitsa osayleiskaavassa metsä- sekä porontalousvaltainen alue (M) lisämerkinnällä p. Kaava ei rajoita haetun kaltaista toimintaa, mutta alueen muu käyttö tulee toteuttaa siten, että pääasiallista käyttötarkoitusta, erityisesti porotaloutta ei kohtuuttomasti vaikeuteta. Kaavamääräysten mukaan metsän ja maapohjan käsittelystä on pyydetävä paliskunnan lausunto.

Alue sijaitsee poronhoitolain tarkoittamalla (848/1990) erityisellä poronhoitoalueella Lapin paliskunnassa ja saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella.

Hakemusalueen läheisyydessä ei ole matkailun yritystoimintaa eikä erityistä virkistyskäyttöä. Hakemusalue on Metsähallituksen kokonaan hallinnoiman yksityistiestön, ns. isännäntiestön piirissä.

Hakemusalueen pohjoispään noin 0,7 ha:n kivennäismaaosalla on harjoitettu metsätaloustoimintaa pitkään. Nykyisellään kullanhuuhtonta-alueen ympäröivät metsämaat ovat nuorta ja keski-ikäistä mäntyä kasvavaa kuivan ja kuivahkon kankaan kasvatusmetsää. Alue on luontaisesti uudistuvaa. Hakemusalue on metsätaloustoiminnan piirissä olevaa kivennäismaosaltaan ja alueella on suoritettu uudistushakkuuta siemenpuuasentoon viimeksi v. 2017. Hakemusalueen sisällä oleva Lismajokivarren kitu- ja joutomaa metsätaloustoiminnan ulkopuolella, jota hakemusalue pääosin on.

Kullanhuuhtontaluvan haltija on kaikilta osin vastuussa Metsähallitukselle ja kolmannelle osapuolelle kaivutoiminnasta mahdollisesti aiheutuvista haitasta ja vahingoista. Kullanhuuhtonta-alueilla luvanhaltija on velvollinen korvaamaan Metsähallitukselle

aiheuttamansa puusto- yms. vahingot sekä puuston kasvun ja tuoton menetykset kullanhuuhdentaluvan voimassaoloajalta.

Polttopuiden ottoon saa maksullisen hakkuutähdeluvan. Kullanhuuhdontaan tarvittavan maastoliikenneluvan saa tarvittaessa Metsähallitukselta. Huuhdonta-alueen ulkopuolelle sijoittuvaan majoittumiseen tulee hakea lupa Metsähallitukselta. Asuntovaunun sijoittamiseen ympärivuotisesti huuhdonta-alueelle ja ympärivuotiseen säilytykseen tulee olla Metsähallituksen lupa. Hakija ei ole ilmoittanut huomattavan puutteellisessa hakemuksessaan rakentamistarpeesta. Valtauskirjan kaivnro 9295 mukaan rakentaminen alueelle on kielletty.

Hakija on asettanut vakuuden vanhan kaivoslain (503/1965) mukaisesti Metsähallitukselle, joka palautetaan hakijalle sen jälkeen, kun mahdollisesti määrättävä uusi vakuus on asetettu TUKES:lle.

Tällä hetkellä Metsähallituksella ei ole tiedossa, että hakemusalueella olisi uhanalaisten kasvien ja eläinten esiintymiä, petolintujen pesintää tai tunnettuja kulttuuriperintökohteita. Alueelta tai sen välittömästä läheisyydestä ei ole kartoitettu tarkemmin muinaismuistolain (17.6.1963/295) suojaamia muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita. Jos maata kaivettaessa tai muuta työtä suoritettaessa tavataan kiinteä muinaisjäänös, on työ muinaisjäänöksen kohdalta heti keskeytettävä ja ilmoitettava kohde Museovirastolle tarpeellisia toimenpiteitä varten. Ilman muinaismuistolain nojalla annettua lupaa kiinteän muinaisjäänöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Myös muut alueella mahdollisesti olevat kulttuuriperintökohteet, kuten vanhat kullankaivun historiaan liittyvät jäännökset, tulee ottaa huomioon maankäytössä. Metsähallitus toteaa kuitenkin, että tällä hetkellä Metsähallituksen tiedossa ei ole em. kohteita hankkeen alueella, mutta Metsähallitus ei tule myöskään tekemään alueella maastokartoituksia ko. hankkeen johdosta. Metsähallitus ei täten sitoudu tällä lausunnollaan vastuuseen alueen mahdollisista kartoittamattomista ja vielä löytymättömistä kohteista. Luonnonsuojelu- ja vesilain viranomaisvalvonnasta alueella vastaa Lapin ELY-keskus. Tarkemmat tiedot mainituista alueen vesiluontotyypeistä, suojelualueista, rauhoitetuista ja suojelluista kohteista ja lajeista sekä haetun toiminnan vaikutuksista niihin antaa Lapin ELY-keskus.

Kullankaivuun haitalliset vaikutukset konkretisoituvat, mikäli kullanhuuhdonnan vuoksi alapuoliseen vesistöön pääsee hienojakoista maa-ainesta ja ravinteita. Pohjan liettyminen tuhoaa lohikaloille tärkeitä kutu- ja poikastuotantoalueita sekä kuoriutuneita poikasia ja kehittymässä olevaa mätää.

Mikäli kullanhuuhdentalupa hakijalle myönnetään Metsähallitus edellyttää, että lupamääräyksiin sisällytetään seuraavat asiat:

- Kaivutoiminta tulee tapahtua siten, että alapuoliseen vesistöön ei pääse liettymistä ja rehevöitymistä aiheuttavaa orgaanista ja kiintoainesta eikä ravinteita.
- Veden otto Lismajoesta
- Kaivukauden päättyessä jyrkät kaivantojen reunat on luiskattava. Reunat on myös merkittävä ympärivuotisesti maastoon riittävän näkyvästi porotaloutta haittaamattomalla tavalla.
- Lain 108 § riittävä vakuus ottaen huomioon lupamääräykset. Lähtökohta tulisi olla alue ennallistetaan ja maisemoidaan sitä mukaan, kun kaivu etenee.
- Tiestön käyttöä koskee laki yksityisistä teistä (15.6.1962/358) ja tiestön käytöstä päättää tienpitäjä. Ko. tapauksessa tienpitäjä on Metsähallitus alueelle johtavan tiestön kulkiessa Metsähallituksen hallinnassa olevalla valtionmaalla. Kullanhuuhdontalupa ei anna suoraan oikeutta tiestön käyttöön. Metsähallitus ei yleensä rajoita teillään kevyttä liikennettä, mutta raskaisiin kuljetuksiin on oltava Metsähallituksen lupa. Alueella oleva Metsähallituksen metsäautotiestö on heikkokuntoista. Metsähallitus ei vastaa tiestön huonosta kunnosta ihmisille ja kalustolle mahdollisesti aiheutuneista vahingoista. Raskaiden kuljetusten ja muun liikennöinnin mahdollisesti aiheuttamat vauriot tiestölle tulee aiheuttajan korvata.

Saamelaisten oikeuksiin kohdistuvien vaikutusten osalta hallituksen esityksessä kaivoslaista todetaan, että arvioinnissa olisi lähinnä tarpeen kiinnittää huomiota saamelaiskulttuurin kannalta tärkeänä pidettävään poronhoitoon kohdistuviin vaikutuksiin.

Metsähallitus arvioi, ettei porotalouden rakenteille kyseessä olevassa tapauksessa aiheudu haittaa, koska rakenteita ei ole lupahakemusalueella eikä välittömässä lähiympäristössä. Sakiaselän aita-alue on kuitenkin varsin lähellä ja poronhoitotyöt on huomioitava kullanhuuhdonnassa. Porotalouden TOKAT-paikkatietojärjestelmän mukaan hakemusalueella ei ole porojen erityisiä laidunalueita eikä porojen aitaan kuljetusreittejä. Aikaisemman valtauskirjan mukaiset määräykset on pidettävä voimassa vähintään samansuuruisina.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä 4.2.2015 (taltionumero 275, Saamelaiskäräjien valitus ympäristölupa-asiassa, joka koski koneellista kullankaivua) todetaan seuraavasti: "Nyt puheena olevassa asiassa on kysymys pienessä mittakaavassa tapahtuvasta kullankaivusta alueella, jota käytetään tähän tarkoitukseen vain osa vuotta ja silloinkin tiukkojen lupamääräysten puitteissa. Sanotulla toiminnalla ei aiheuteta haittaa saamelaiskulttuurille ja vaikutukset saamelaisten perinteiselle elinkeinolle, kuten poronhoidolle, kalastukselle, metsästykselle tai ympäröivälle luonnolle jäävät hyvin paikallisiksi". KHO:n päätöksen kohteena oleva kullanhuuhdontalupahakemus on HL2012:0057, Midas 2 ja pinta-alaltaan 3,4 ha.

Viitaten edellä mainittuun korkeimman hallinto-oikeuden päätökseen sekä po. kullanhuuhdontahakemusalueen vähäiseen pinta-alaan Metsähallitus arvioi, ettei toiminnasta

aiheudu haittaa yksittäisenä kohteena saamelaiskulttuurin harjoittamiselle. Kuten aiemmin tässä lausunnossa esitetty on Lismanpalossa runsaat 115 ha kullanhuuhdonta-alueita, jotka liittyvät toisiinsa ja muodostavat näin yhtenäisen laajan kullanhuuhdonnaltaan varatun toiminta-alueen ja suuri osa on koneellista kullanhuuhdontaa, mikäli haetut kullanhuuhdontaluvat myönnetään. Eteläosastaan tämä alue tulee noin kahdensadan metrin päähän Sakiaselän erotusaita-alueesta. Puheena olevan luvan ja ympärillä olevien muiden kullanhuuhdontalupien yhteisvaikutuksella voi olla tästä syystä haittaa paikallisen paliskunnan harjoittamalle porotaloudelle. Koneellisen kullanhuuhdontan myötä haittavaikutukset ovat myös suuremmat verrattuna käsin tapahtuvaan huuhdontaan. Edelleen viitaten alueen yleiskaavaan tulee lupapäätöstä myönnettäessä myös arvioida, onko edellä kerrotun laajuisen ”kullanhuuhdonta-alueen” muodostuminen yksittäisten kullanhuuhdontalupien kautta yleiskaavan ja sen määräysten mukaista. Metsähallitus katsoo muutenkin, että erilaisten ympäristövaikutusten arvioinneissa ei tule pidättäytyä nyt lausunnolla olevan kaltaisessa tilanteessa yksittäiseen lupahakemukseen, vaan arvioida kysymyksessä olevaa toimintaa ja sen vaikutuksia kokonaisuutena.

3) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Sodankylän kunnalle 30.10.2018

Sodankylän kunta ei ole toimittanut lausuntoa kyseiseen hakemukseen

4) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 30.10.2018

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto 7.11.2018

Haettava kullanhuuhdonta-alue sijaitsee Sodankylän kunnan alueella Lismanpalossa, Lismanjoella.

Alue ei sisälly luonnonsuojeluohjelma- tai luonnonsuojelualueisiin ei myöskään erämaa-alueisiin eikä Natura 2000 -suojelualueverkostoon.

Kullanhuuhdonta-alue sijaitsee poronhoitolain (1990/848) tarkoittamalla erityisellä poronhoitoalueella Lapin paliskunnassa. Alue on Saamelaisten kotiseutualuetta (laki saamelaiskäräjistä 1995/974 4§) ja se on Metsähallituksen hallinnassa olevaa valtion maata.

Luontoarvojen suojelu

Kullanhuuhdonta-alueella ei Hertta-rekisterin Eliöt-tietokannan mukaan (SYKE) ole luonnonsuojelulain 42 §:n nojalla koko maassa rauhoitettujen kasvilajien, 46 §:n uhanalaisten lajien tai 47 §:n erityisesti suojeltavien lajien esiintymiä ja eläinten havaintopaikkoja, eikä luontodirektiivin liitteiden II ja IV lajien esiintymiä ja eläinten havaintopaikkoja.

Mikäli alueelta havaitaan edellä mainittuja lajeja, on huuhdontatoiminta järjestettävä siten, että siitä ei aiheudu luonnonsuojelulaissa kiellettyä seurausta, kuten lajin heikentämistä tai häviämistä eikä lajin elinympäristön heikentämistä tai tuhoutumista.

Tarvittaessa edellä mainitut laji- ja luontotyyppiesiintymät, samoin kuin vesilain nojalla suojellut lähteet, on rajattava huuhdonta-alueen ulkopuolelle, ellei esiintymien säilymistä voida turvata muilla toimenpiteillä.

Metsätalousalueellakin toimittaessa tulee huomioida luonnonsuojelulain säännökset ja tavoitteet sekä Metsähallituksen alueelle mahdollisesti antamat käytännön ohjeet.

Kaivannaisjätteen jätehuoltosuunnitelmat, vesiensuojelu

Hakemuksesta ei ilmene miten mahdollisesti sementuneen huuhdontaveden pääsy vesistöön estetään.

Yhteisvaikutusten kautta yksittäiselläkin paikalla on vaikutusta alapuoliseen vesistöön. Kun vesistöalueella voi olla kymmeniäkin huuhdontapaikkoja, on vaara, että toiminnasta aiheutuvalla yhteiskuormituksella on vesistön tilaa heikentävä vaikutus. Huuhdottavan aineksen käsittely tulee järjestää siten, että sementumista aiheuttava humuksen ja kiintoaineksen joutuminen vesistöön estetään myös tulva-ajat huomioon ottaen.

Kalatalous

Huuhdontavesistöllä on tavallisesti, aivan vähäisiä latvapurojen yläosia lukuun ottamatta, kalataloudellista merkitystä sekä kalojen oleskelualueena että kulkureittinä ja myös kutu- ja poikastuotantoalueena. Tämä on huuhdontatoiminnassa otettava huomioon siten, että joen tai puron varsi pensaineen ja puustoineen säilytetään mahdollisimman suurelta osin luonnontilassa ja huolehditaan em. veden laatuun kohdistuvien heikentävien vaikutusten estämisestä.

Kulttuurihistoria ja rakentaminen

Kullanhuuhdontakulttuuriarvot on kaivutoiminnassa turvattava, mikäli sellaisia on haetulla huuhdonta-alueella.

Kullanhuuhdontalupahakemuksen yhteydessä alueelle ei haeta lupaa rakentaa rakennuksia tai rakennelmia.

Kulkeminen alueelle

Moottoriajoneuvon käyttö maastossa edellyttää maanomistajan luvan (maastoliikennelaki 4 §)

5) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaiskäräjille 30.10.2018
Saamelaiskäräjien lausunto 28.11.2018

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on pyytänyt Saamelaiskäräjiltä lausuntoa kullanhuuhdontalupahakemuksesta (HL2017:0015), jolla haetaan voimassa olevan valtauskirjan

jatkoa Terhi-nimiselle valtaukselle, joka sijaitsee Lismanpalolla, Sodankylän kunnassa, Lapin paliskunnan alueella saamelaisten kotiseutualueella. Saamelaiskäräjien lakisääteisenä tehtävänä on hoitaa saamelaisten omaa kieltä ja kulttuuria sekä saamelaisten asemaa alkuperäiskansana koskevat asiat (saamelaiskäräjälaki 5 §).

Kaivoslain mukaan kullanhuuhtonta ei saamelaisten kotiseutualueella saa heikentää saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksia (kaivoslaki 50 §). Edelleen laki edellyttää, että lupaharkinnan pohjaksi selvitetään yhteistyössä saamelaiskäräjien, alueen paliskuntien, alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen ja hakijan kanssa kullanhuuhtontaluvan mukaisesta toiminnasta saamelaiskulttuurin ylläpitämiseen kohdistuvat vaikutukset ja että haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi harkitaan tarvittavat toimenpiteet (kaivoslaki 38 §).

Kuvaus

Hakemuksessa on kyse 6,2 ha kokoisesta kullanhuuhtonta-alueesta Lismajoen varrella Lokan ja Porttipahdan tekoaltaiden välimaastossa lähellä valtatie 4:ä. Hakijan on tarkoitus jatkaa lapiokaivua. Kaivukaudessa käsiteltäisiin 5-7 m³ maata ja valtaus-kirjaan liitetyn kuvauksen perusteella tarkoituksena on tänä aikana majoittua alueelle. Kullanhuuhtontatoimintaa ei hakemuksessa kuvata tarkemmin.

Hakemusalueeseen rajautuu lännessä kaksi valtausta, joiden länsipuolelle rajautuu heti seuraava valtaus. Näille yhdessä selkeän suorakaiteen muodostaville valtauksille haetaan kaivosrekisterin tietojen perusteella jatkoa. Tämän blokin etelä- ja länsipuolelle sijoittuu kylki kylkeen kullanhuuhtontaan oikeuttavia lupia ja vireillä olevia kullanhuuhtontaan liittyviä hakemuksia. Jälkimmäisissä on kyseessä valtauksen uusiminen tai uusille alueille suuntautuva hakemus. Hakemusalueeseen rajautuu itäpuolella Lismajoen uoman toiselle rannalle ulottuva hakemusasteella oleva kullanhuuhtontalupa-alue. Yhteensä luvat kattavat Tukesin mukaan noin 20 ha ja hakemukset noin 47 ha. Kullanhuuhtonta kohdistuu jokivarteen ja sen yläpuolisille maille, seuraten jokivartta noin 2,8 km matkalla. Kullanhuuhtontaa harjoitetaan sekä lapiokaivuna että koneellisena. Useat vierekkäiset lupa-alueet ovat yhden ja saman hakijan hallussa. Yhdellä hakijalla on hallussaan viiden alueen yhtenäinen kokonaisuus, toisella kolmen ja useammalla kahden.

Pohjois-Lapin maakuntakaavassa alue osoitetaan metsätalous- ja pronhoitovaltaiseksi alueeksi, jota voidaan käyttää muuhun tarkoitukseen ainoastaan, mikäli se ei sanottavasti haittaa ja muuta pääasiallisen käyttötarkoituksen luonnetta.

Vaiheet

Nyt uusittavana oleva valtauskirja on myönnetty 28.5.2014 (kaivosrekisterinumero 9295). Valtaushakemuksen johdosta on pidetty pronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu Lapin paliskunnan kanssa 20.2.2012 ja saamelaiskäräjälain 9 §:n mukainen neuvottelu

Saamelaiskäräjien kanssa 4.5.2012. Lisäksi on järjestetty maastokatselmus 18.6.2012, jolloin edustettuina ovat olleet kaivosviranomaisen, hakija, Saamelaiskäräjät ja Lapin paliskunta.

Maankäyttöselvitykset

Saamelainen poronhoito perustuu laidunkiertoon. Tämä tarkoittaa sitä, että paliskunta ei voi käyttää koko aluettaan vuoden jokaisena päivänä, vaan että vuodenaajoille on kulloisetkin, poron luontaiseen käyttäytymiseen perustuvat laidun-, vasonta- ja rykimäalueet. Lismanpalon alueen funktio käy ilmi Saamelaiskäräjien lausunnosta (62/D.a.5/27.1.2017), jossa oli kyse hakemusalueen välittömään läheisyyteen sijoittuvasta lupa-alueesta ja toisesta, Lismanpalon Roivasen puoleiseen päähän sijoittuvasta lupa-alueesta. Nämä alueethan ovat nyt nivoutumassa yhteen yhdeksi kullanhuhdonta-alueeksi uusien hakemusten myötä. Lausunnossa kuvataan Lismanpalon kullanhuhdonnan vaikutuspiirissä olevaa poronhoitoa todeten, että vaikutukset kohdistuvat paliskunnan sisäisistä yksiköistä erityisesti nk. alapalkiseen. Lausunnossa kuvataan mm. seuraavaa: Alapalkisen alueella laiduntaa noin 800-1000 poroa eli neljän saamelaisen ruokakunnan porot, joita hoidetaan yhtenä tokkana. Paliskunnan vuonna 2011 peruskorjatulle Sakiaselän erotusaidalle johtavat johdinaidat alkavat kullanhuhdonta-alueen suunnalta. Talvisin Lismajoki muodostaa porojen kokoamis- ja kuljetustyössä luonnollisen esteen, jonka avulla porot saadaan kulkemaan jokivartta pitkin Sakiaselän suuntaan. Sakiaselkä on käytössä myös kesäisin vasanmerkityksissä, jolloin porot kuljetetaan sekä nelostien länsi- että itäpuolelta. Länsipuolelta kootut porot joutuvat ylittämään Lismajoen. Vasanmerkityksen jälkeen porot jäävät Lismajoen alueelle useiksi viikoiksi, kunnes palaavat luontaisia reittejään kesälaitumille. Alue on lisäksi alapalkisen siidan porojen talvilaidunalue. Talvella porot kaivavat Lismajoen kuivia jokitörmäkankaita ja kuruja varpuja ja jäkäliä syödäkseen. Myös rykimäaikana porot kokoontuvat kullanhuhdonta-alueen välittömässä läheisyydessä oleville kangasmaille.

Maankäyttöselvitys ei huomioi sitä, että haettu lupa-alue sijaitsee yhden poronhoitoyksikön (neljä perhettä) porojen laidunalueella, koska se lähtee koko paliskunnan pinta-alasta. Siihen olisikin täsmennettävä, että kyseessä on alapalkisen siida, joka hoitaa porojaan Vuotson kanavan eteläpuolisella, Lokan ja Porttipahdan tekojärvien välisellä alueella, ja että koko paliskuntaan kohdistuvat vaikutukset ovat välillisiä ja kerrannaisvaikutuksia.

Tukes esittää maankäyttöselvityksessään myös, että kullanhuhdonta on pienenevä maankäyttömuoto. Saamelaiskäräjät huomauttaa, että hakemusten kokonaisuus ei havainnollista kullanhuhdonnan leviämistä koskemattomille tai kauan sitten lapiokaivuna käsitellyille alueille. Esimerkiksi nyt käsillä olevalla Lismanpalon alueella kullanhuhdonta laajenee ja leviää kiistatta kaivosrekisterin karttapalvelussa tehdyn karttatarkastelun perusteella. Vaikkakin uuden kaivoslain myötä lupa-alueiden keskikoko on pienentynyt, sijoittuu Lismanpalon alueelle useita samojen hakijoiden vierekkäisiä ja lähekkäisiä rekisteröityjä hakemuksia. Elinkeinon väitetty pieneminen ei myöskään huomioi

toimintatapojen muutosta konekapasiteetin kasvun ja kyseiselläkin alueella tapahtuvan yrittäjäpohjaisen toiminnan takia.

Lupamääräykset

Valtauskirja on 2015 siirretty sen nykyiselle haltijalle, jolla on muitakin lupa-alueita Lismanpalolla. Saamelaiskäräjät esittää kullanhuuhtontalupaan kirjattavaksi valtauskirjan myöntämispäätöksessä annetun määräys nro 4. Poronhoito -sanamuotoon perustuvan lupamääräyksen, joka seuraavassa toistetaan kokonaisuudessaan selkeyden vuoksi:

”4. Poronhoito. Valtausoikeuden haltijan on annettava paliskunnalle tieto tutkimusten aikataulusta ja alueiden käytöstä. Valtausoikeuden haltijan on merkittävä kaivukuopat heijastinkepein ja kaivukauden päätyttyä peitettävä ne. Alueelle ei saa sitoa naruja tai muuta vastaavaa kuoppien merkitsemiseksi. Toiminnassa on huomioitava alueen läheisyydessä sijaitseva porojen kuljetusreitti Sakiaselän poroerotusaidalle. Toiminta on tarvittaessa hetkellisesti keskeytettävä, mikäli toiminta estää kuljetusreitien käytön. Kaivukausi on päätettävä vuosittain 1.10. mennessä. Perustelut: Poronhoitolaki (848/1990) 2 §. Alue kuuluu Lapin paliskunnan alueeseen. Lapin paliskunta kuuluu erityiseen poronhoitoalueeseen. Erityisellä poronhoitoalueella olevaa maata ei saa käyttää, sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Lupa-alueen läheisyydessä sijaitsee Sakiaselän poroerotusaita, jota käytetään juhannuksen ja heinäkuun puolenvälin välisenä aikana porojen erotteluun. Toiminnan ajankohta vaihtelee määräytyen vuotuisten luonnonolosuhteiden mukaan. Lupamääräyksessä mainituilla toimenpiteillä varmistetaan, että kullanhuuhtonnasta ei aiheudu huomattavaa haittaa poronhoidolle.” Tätä määräystä tulisi täsmentää vaatimuksella jyrkkäreunaisten kuoppien luiskaamisesta ja varusteiden muille toimijoille turvallisesta varastoimisesta kaivukauden ulkopuolisella ajalla.

Tarkempaa sisältöä lupamääräykseen, joka tähtäisi saamelaiskulttuurin heikentämiskieltoon (kaivoslain 50 §), ei tämänhetkisten selvitysten nojalla voi ehdottaa. Saamelaiskäräjät katsoo, että kyseisen hakemuksen vaikutukset yhdessä muiden Lismanpalolle kohdistuvien lupien ja lupahakemusten kanssa on lupaharkinnassa selvitettävä kaivoslain 38 §:n mukaisesti. Näitä ovat Lismajoen varsien luontotyyppien fyysiset muutokset ja laidunkasvillisuuden menetys sekä porojen kuljettamisen häiriintyminen.

Tukesin toimittaman maankäyttöselvityksen ja kaivosrekisteristä saatavissa olevien hakemustietojen perusteella ei ole mahdollista selvittää edes sitä, kuinka monta kuoppaa ja vesiallasta alueella on ja kuinka montaa sinne suunnitellaan, puhumattakaan siitä, kuinka monta kaivinkonetta ja pumppulaitetta on käynnissä tällä suppealla alueella kesäaikana. Kaivosrekisterin karttapalvelu ei sisällä tietoa Lismanpalon alueelle sijoittuvien hankkeiden käsittelymääristä ja menetelmistä. Näyttää kuitenkin todennäköiseltä, että aluetta ei enää voi käyttää kymmeneen vuosiin perinteiseen tapaan poronhoidossa. Kyseessä on muiden maankäyttäjien kannalta sulkeutuva alue.

Saamelaiskäräjät esittää, että Tukes selvittää Lismanpalon alueen kullanhuuhdontahankkeiden kokonaisvaikutukset kaivoslain vaatimusten ja hyvien käytäntöjen mukaisesti, huomioiden kaivoslain mukaiset voimassa olevat sekä jatko- ja uudet luvat. Kokonaisarvioinnin Tukes toimittaa lausuntopyyntöille Saamelaiskäräjille. Tämän arvioinnin perusteella voidaan lain vaatimalla tavalla yhteistyössä harkita haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet. KHO on maaliskuussa 2018 linjannut (mm. 16.3.2018, 4667/1/16), että kullanhuuhdontaluvassa annettavien määräysten tulee olla riittävän konkreettisia suhteessa kaivoslain 50 §:n mukaiseen luvan myöntämisen esteiden arviointiin.

Muut esitykset

Saamelaiskäräjät esittää, että Tukes selvittää lupaharkintansa tueksi, miten alueen käyttö on muuttunut kullanhuuhdonnan vuoksi vuonna 2012 vallinneeseen tilanteeseen verrattuna. Tässä tulee huomioida porojen kuljetus vasanmerkityksiin ja erotuksiin Sakiaselällä ja porolaitumina käytetyt luontotyytit Lismanpalon läheisyydessä huomioiden tyyppillisen ihmistoiminnan välttämisen alueen noin 1,5 km. Vaikutusarviointiin on sisällytettävä myös kyseessä oleviin poronhoitajaruokakuntiin kohdistuvat psykososiaaliset vaikutukset. Näissä arvioinneissa voi käyttää tukena asiassa vuonna 2012 käytyjen neuvottelujen pöytäkirjoja. Myös poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu voitaisiin pitää. Jos alueen käyttömahdollisuudet ovat kaventuneet, on poromiehille annettava mahdollisuus arvioida korvattavat haitat ja vahingot lupamääräys nro 9:n mukaisesti. Korvaukset poronhoidolle voitaisiin esimerkiksi osittaa Lismanpalon alueen toimijoille kunkin toiminnan laajuuden perusteella. Tukesin olisi myös selvitettävä, miten valtausoikeuden haltija on tiedottanut poromiehiä aikataulustaan (vrt. lupamääräys 4, valtauskirja 9295) ja tältä pohjalta harkittava jatkoluovassa annettavan vastaavan lupamääräyksen sisältöä.

Työ- ja elinkeinoministeriön työryhmä esittää parannukseksi kaivoslain 38 §:n edellyttämän vaikutusten selvittämisen käytäntöihin, että pyritään samalle alueelle tulleiden hakemusten käsittelyn yhdistämiseen siten, että lausunnot pyydetään mahdollisuuksien mukaan samanaikaisesti, kuitenkin niin, ettei yksittäisen kullankaivajan luvan käsittely haittaavasti (huomioiden kaivukausi) pitene. Tällä hetkellä ei ole mahdollista arvioida, milloin kaikki kyseiselle alueelle sijoittuvat lupahakemukset tulevat lausunnonle ja miten lausunnotyö kannattaa jakaa. Tukes voisi avata suunnitelmiaan lupaharkinnan aikataulutukseen liittyen.

6) Turvallisuus- ja kemikaaliviraston lausuntopyyntö Saamelaismuseo Siidalle 30.10.2018 Saamelaismuseo Siidan lausunto 28.11.2018

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES) on pyytänyt Saamelaismuseo Siidalta lausuntoa Jouko Mattilan kullanhuuhdontalupahakemuksesta HL2017:0015. Saamelaismuseo Siida on saamelaisalueella toimivaltainen viranomaisen arkeologisen kulttuuriperinnön sekä maiseman ja rakennusperinnön suojelun ja hoidon suhteen.

Kullanhuuhdontalupahakemusalue HL2017:0015 Terhi sijaitsee Sodankylän kunnassa, noin 12 km Vuotson kylän eteläpuolella ja valtatie 4:n itäpuolella Lismanpalossa. Lupahakemusalue on Lismanpalon itäreunalla Lokkaan laskevan Lismajoen uoman länsipuolella pohjois-eteläsuunnassa. Alueelle pääsee valtatieltä Riestonvaaraan menevän metsäautotien kautta.

Jouko Mattila hakee voimassa olevalle kullanhuuhdonta-alueelle HL2017:0015-jatkolupaa seuraavaksi 10 vuodeksi. Voimassa oleva lupa on myönnetty 28.5.2014 Kaivosrekisterinumerolle 9295, joka on voimassa 31.12.2018 saakka. Lupahakemusalue on 6,2 ha ja alueella on tarkoitus harjoittaa lapiokaivua vuosittaisen kaivumäärän ollessa 5-7m³. Kullanhuuhdonnan tapaa ei kuvata tarkemmin. Hakemuksen mukaan leiriydytään asuntoautossa ja paikalla on laavu, pressusauna ja käymälä. Hakemuksessa ei ole mukana jätehuoltosuunnitelmaa.

Pohjois-Lapin maakuntakaavassa alue on Sodankylän metsätalous- ja poronhoitovaltaista aluetta M-1 4561, jonka kehittämisperiaatteena on, että metsätalous ja poronhoito ovat alueen rinnakkaisina pääkäyttötarkoituksina. Lokka-Koitelainen-Kevitsa -osayleiskaavassa alue on metsätalous- sekä poronhoitovaltainen alue M-1. Merkinnällä osoitettuja alueita voidaan käyttää muihin tarkoituksiin vain pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta. Lupahakemusalue kuuluu saamelaisten kotiseutualueeseen ja on poronhoitolain 2.2 § mukaan erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella, jolla maata ei saa käyttää niin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa porotaloudelle. Lupahakemusalue sijaitsee Lapin paliskunnan alapalkisentokkakunnan alueella. Alueella harjoitetaan intensiivistä, ympärivuotista poronhoitoa. Lupahakemusalueesta noin kaksi kilometriä lounaaseen on Sakianselän poroaita siula-aitoineen.

Kullanhuuhdonta-alueella ei ole valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY), eikä siellä ole tehty kulttuuriperintöön tai muinaisjäänneisiin liittyvää inventointia.

Hakemuksen mukaan lupahakemusalueen läheisyydessä on 5 kpl kullanhuuhdonta-lupia, yhteensä n. 20 ha ja 12 kpl kullanhuuhdonta-lupahakemuksia, yhteensä noin 47 ha sekä 2 km:n säteellä oleva malminetsinnän varausalue.

Kaivosrekisterin karttapalvelun mukaan (<http://gtkdata.gtk.fi/kaivosrekisteri/> / luettu 29.11.2018) lupahakemusalue HL2017:0015 Terhi on osa yhtenäistä aluekokonaisuutta, joka muodostuu voimassa olevista valtauksista ja kullanhuuhdonta-alueista sekä kullanhuuhdonta-lupahakemuksista. Yhtenäinen alue on pinta-alaltaan yhteensä noin 128 ha. Osalla valtauksista harjoitetaan koneellista kullankaivua, osalla lapiokaivua.

Saamelaismuseo Siida toteaa, että kaivamisen toteutuessa koko alueella alue on varsin suuri ja siitä aiheutuvat ympäristövaikutukset ovat merkittäviä ja edellyttävät tarkempia ympäristöselvityksiä. Kullanhuuhdonnan kokonaisvaikutuksia tulee arvioida maiseman, kulttuuriperinnön ja luonnonympäristön kannalta.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kannanotto lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin vaatimuksiin.

Kuten päätöksen liitteessä 3 todetaan, on kullanhuuhdontaan oikeuttavien lupien määrä ja sitä kautta toimintaan varatun alueen pinta-ala pienentynyt 2000-luvun aikana. On totta, että vastoin yleistä kehitystä Lapin paliskunnan alueella sijaitsevalle Lismanpalon alueelle on kullanhuuhdonta-lupahakemusten määrä kasvanut viimeisen vuosien aikana, ollen kuitenkin edelleen varsin vähäinen suhteessa paliskunnan koko pinta-alaan. Liitteestä 3 käy tarkemmin ilmi pinta-alat ja siinä selvitetään myös muuta maankäyttöä kyseessä olevalla lupa-alueella ja sen läheisyydessä sekä paliskunnan alueella. Lisäksi on huomioitava, että kullanhuuhdonta harjoitetaan lupa-alueilla vain osan vuotta ja koko lupa-alue ei ole kokonaisuudessaan saman toiminnan alaisena. Kyseinen kullanhuuhdonta-alue sijaitsee aivan Lismanpalon alueen itäreunalla ja kyseessä on lapiolupa.

Alapalkisen tokkakunta on muun lupakäsittelyn yhteydessä toimittanut lausunnon, jossa otetaan kantaa kullanhuuhdonnan haittaan porojen kuljetukselle (Liite). Hakemuksen osalta voidaan katsoa, että annettu lupamääräys poronhoidon huomioimiseksi on riittävä olennaisen haitan poistamiseen uudenkin tiedon valossa. Asian johdosta on lähetetty selityspyyntö niille hakijoille, joita asia koskee ja kyseinen lausunto huomioidaan niitä lupia ratkaistaessa.

Muut lausunnoissa esitetyt seikat on otettu päätöksessä huomioon lupamääräyksillä.

Muistutukset ja mielipiteet

Muistutuksia ja mielipiteitä ei ole jätetty.

Hakijan selitys

Hakijalta ei ole pyydetty selitystä

Päätösmaksu

Päätösmaksu on 550 €. Valtion talous- ja henkilöstöhallinnan palvelukeskus lähettää laskun hakijalle.

Perustelut: Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1579/2015)

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta kaivoslain (621/2011) 162 §:n nojalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Päätöksestä perittävästä maksusta voidaan valittaa samassa järjestyksessä kuin pääasiasta. Valitus aika on 30 päivää tämän päätöksen antopäivästä. Liitteenä olevasta valitusosoituksesta ilmenee, miten muutosta haettaessa on meneteltävä.

Päätöksestä tiedottaminen

Päätöksestä tiedotetaan kaivoslain (621/2011) 58 §:n mukaisesti. Lupapäätös liitteineen toimitetaan postitse hakijalle. Jäljennös päätöksestä toimitetaan niille, jotka ovat tätä erikseen pyytäneet sekä niille kunnille, ELY-keskuksille ja muille viranomaisille, joille asiasta sen käsittelyn aikana on annettu tieto tai joilta on pyydetty lausunto. Jäljennös päätöksestä toimitetaan myös saamelaiskäräjille ja paliskunnalle.

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, jotka ovat tehneet muistutuksen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Päätöksen antamisesta kuulutetaan alueen kunnan ilmoitustaululla.

Sovelletut säännökset

Kaivoslaki (621/2011)

Asetus kaivostoiminnasta (391/2012)

Asetus Turvallisuus- ja kemikaaliviraston maksullisista suoritteista (1579/2015)

Lisätietoja

Lisätietoja antaa Katja Palo, puh. 029 5052 191, etunimi.sukunimi@tukes.fi

Pasi Molkoselkä
Ylitarkastaja

Katja Palo
Ylitarkastaja

LIITTEET

Liite 1. Valitusosoitus

Liite 2. Kartta alueesta (1:10 000)

Liite 3. Selvitys kullanhuuhtontaluvan myöntämisen esteistä

Liite 4. Ohjeet vakuuden asettamiseen

Liite 5. Panttaussitoumus

Liite 6. Alapalkisen tokkakunnan lausunto HL2017:0007- hakemukseen

TIEDOKSI Lapin Ely-keskus
Lapin paliskunta
Metsähallitus
Saamelaiskäräjät
Saamelaismuseo Siida
Sodankylän kunta

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Päätökseen saa hakea muutosta valittamalla sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä pääosa tässä päätöksessä tarkoitettusta alueesta sijaitsee. Toimivaltainen hallinto-oikeus on mainittu valitusosoituksen lopussa. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta

Valitusoikeus

Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden etua, oikeutta tai velvollisuutta asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset, saamelaiskäräjät sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan ja kolttien kyläkokous sillä perusteella, että luvassa tarkoitettu toiminta heikentää kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- 1) päätös, johon haetaan muutosta
- 2) miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- 4) valittajan nimi ja kotikunta
- 5) postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- 1) päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- 2) asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- 3) asiamiehen valtakirja

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeudessa kirjaamon aukioloaika on klo 8.00–16.15. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa **oikeudenkäyntimaksu** 260 euroa.

Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot muutoksenhakua varten:

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Käyntiosoite: Isokatu 4, OULU

Postiosoite: PL 189, 90101 OULU

Faksi: 029 56 42841

Sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Puhelin: 029 56 42800 (vaihde)

@oikeus.fi